

Alfabetische begrippenlijst Schatkist

Aanvullende activiteiten

Aan het einde van elk ankerpunt is een pagina opgenomen met aanvullende activiteiten. Op deze pagina vindt de leerkracht extra suggesties die inhoudelijk aansluiten bij het ankerpunt en die ingepast kunnen worden in de planning.

Activiteitenboek

In het activiteitenboek staan, naast achtergrondinformatie en planningsformulieren, het ankerverhaal en alle activiteiten van een anker beschreven. Bovendien is in elk activiteitenboek een overzicht opgenomen van de tussendoelen die in de activiteiten aan bod komen.

Schatkist heeft 16 verschillende activiteitenboeken. Voor elk anker één. De naam van het activiteitenboek komt overeen met de naam van het anker (bijvoorbeeld anker *Buiten spelen*, anker *Eropuit*).

Afronding

Elk anker is opgebouwd uit vier fasen: kennismaking, ankerverhaalactiviteiten, ankerpunten en afronding. De afronding is de laatste fase van een anker. De afronding start als de fase van de ankerpunten volledig is uitgevoerd. Met de activiteiten uit de afronding wordt een anker afgesloten.

Anker

Kinderen leren beter wanneer activiteiten aansluiten bij hun belevingswereld. Omdat het echter praktisch niet uitvoerbaar is om activiteiten te bedenken die aansluiten bij de belevingswereld van elk kind afzonderlijk en om er toch voor te zorgen dat kinderen leeractiviteiten uitvoeren vanuit een gezamenlijke betekenisvolle ervaring en gedeelde kennis over een centraal gesteld onderwerp, wordt in *Schatkist* gewerkt met zogenaamde ankers. Een anker is een betekenisvolle context die kinderen krijgen aangereikt. *Schatkist* telt 16 verschillende ankers: 4 in elk sei-

zoen (bijvoorbeeld anker *Vriendjes*, anker *Eropuit*, anker *Een nieuw schooljaar*). De basis van een anker is het ankerverhaal. Daarnaast bestaat het anker uit allerlei activiteiten en uit spel. Alle activiteiten vinden plaats binnen de context van het anker.

Ankerpunt

Een ankerpunt is een subthema dat voortvloeit uit het ankerverhaal en uit het anker. De ankerpunten bij het anker *Lente* zijn bijvoorbeeld 'Groeien en bloeien', 'Het weer', 'Kleding' en 'Jonge dieren'. Bij elk anker zijn 4 ankerpunten beschikbaar. Deze ankerpunten hebben allemaal in meer of mindere mate een relatie met het ankerverhaal. De keuze voor de ankerpunten wordt mede bepaald door de interesse van de kinderen.

Elk ankerpunt bestaat uit 4 activiteiten en een pagina met aanvullende activiteiten. De opbouw van een ankerpunt is altijd als volgt:

- kennismaking in de grote kring,
- werken in hoeken,
- activiteit rond beginnende geletterdheid (taalbewustzijn en alfabetisch principe),
- activiteit rond beginnende gecijferdheid (getalbegrip, meten).

Het is de bedoeling dat er tijdens een anker minimaal twee ankerpunten volledig worden uitgevoerd.

Ankerverhaal

Bij *Schatkist* is het ankerverhaal de basis van een anker. Door het ankerverhaal herhaald voor te lezen, verankert dit verhaal en ontstaat er een betekenisvolle context (een anker) waarin de kinderen zich kunnen ontwikkelen op verschillende gebieden. Alle activiteiten die tijdens het werken met een anker aan bod komen, hebben in meer of mindere mate een relatie met het ankerverhaal.

Ankerverhaalactiviteiten

De ankerverhaalactiviteiten komen voor in de tweede fase van het anker, na de kennismaking. In deze fase draait alles om het ankerverhaal. Het verhaal wordt met behulp van reuzenmateriaal voorgelezen en herhaald. Rond het verhaal zijn 8 activiteiten ontwikkeld die allemaal tot doel hebben het verhaal te verankeren. Het is de bedoeling dat alle ankerverhaalactiviteiten uitgevoerd worden.

Ankerversje

Het ankerversje is een onderdeel van de Lettermuur. Bij de Lettermuur zijn 34 ankerversjes geschreven die een aanknopingspunt vormen om letters en klanken te (leren) onderscheiden. Bij elk anker horen 2 versjes. In elk versje staat één woord (het ankerwoord) en één letter/klank centraal. Activiteiten rond de ankerversjes, de woorden en de letters staan beschreven in hoofdstuk 4 van de handleiding *Werken met de Lettermuur*.

Audio-cd

In elk kleutersetje zitten 2 audio-cd's: een Nederlandse versie en een Vlaamse versie. Op beide audio-cd's wordt het ankerverhaal voorgelezen. Daarnaast bevat de cd de uitleg en de begeleiding bij de spelletjes die in het kleutersetje zitten.

Beginnende gecijferdheid

Beginnende gecijferdheid is een belangrijke leerlijn van *Schatkist*. Alle tussendoelen van beginnende gecijferdheid komen binnen *Schatkist* uitvoerig aan bod. De aspecten van de tussendoelen van beginnende gecijferdheid zijn:

- tijd
- ruimtelijke oriëntatie
- vergelijken
- sorteren en ordenen
- meten en wegen
- tellen en getalbegrip

Deze tussendoelen zijn een afgeleide van de doelen zoals die door het Freudenthal Instituut zijn opgesteld.

In hoofdstuk 4 van de Gebruikswijzer wordt deze leerlijn toegelicht.

Beginnende geletterdheid

Beginnende geletterdheid is een belangrijke leerlijn van *Schatkist*. Alle tussendoelen van beginnende geletterdheid komen binnen *Schatkist* uitvoerig aan bod. De aspecten van de tussendoelen beginnende geletterdheid zijn:

- boekoriëntatie
- verhaalbegrip
- functies van geschreven taal
- relaties tussen gesproken en geschreven taal
- taalbewustzijn
- alfabetisch principe

Deze tussendoelen komen overeen met de *Tussendoelen beginnende geletterdheid* zoals deze zijn opgesteld door het Expertisecentrum Nederlands.

In hoofdstuk 4 van de Gebruikswijzer wordt deze leerlijn toegelicht.

Cijferboek

Het Cijferboek is de opbergmap waarin alle materialen die horen bij de Cijfermuur worden opgeborgen. De map bevat de volgende onderdelen:

- titelpagina,
- indeling cijferboek,
- 11 insteekhoezen,
- 11 cijferkaartjes met de getallen 0 tot en met 10,
- 31 plaatjeskaartjes met een gele, rode en blauwe rand.

In de handleiding *Werken met de Cijfermuur* wordt de inhoud van het Cijferboek gedetailleerder uitgewerkt. Verder leest u hoe u de kaartjes zinvol in kunt zetten tijdens een activiteit.

Cijfermuur

De Cijfermuur is een transparante opbergposter met 32 vakjes.

Het doel van de Cijfermuur is kinderen de relatie tussen cijfers en de corresponderende getallen (aantallen) te laten ontdekken. In de Cijfermuur worden de cijfers en de aantallen 0 tot en met 10 verzameld, samen met de plaatjeskaartjes die daarmee te maken hebben. De materialen helpen kinderen bij de ontwikkeling van hun getalbegrip. Het is de bedoeling dat de Cijfermuur een vast onderdeel – een routine – wordt in de dagelijkse klassenpraktijk. De Cijfermuur wordt het hele jaar door gebruikt, dus ook als er niet aan een anker gewerkt wordt.

Cijfermuurkaartjes

Bij de Cijfermuur horen losse kaartjes: de cijfermuurkaartjes. Er zijn 4 soorten kaartjes:

- cijferkaartjes,
- plaatjeskaartjes met een gele rand,
- plaatjeskaartjes met een rode rand,
- plaatjeskaartjes met een blauwe rand.

Meer informatie over deze kaartjes is te vinden in hoofdstuk 2 van de handleiding *Werken met de Cijfermuur*.

Dagritmekaarten

De dagritmekaarten geven de vaste activiteiten en routines van een dag aan. Zo wordt een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van tijdsbesef. De set bestaat uit 40 speciaal ontwikkelde dagritmekaarten. Er zijn niet alleen kaarten voor de dagen van de week, de maanden en seizoenen, maar ook voor activiteiten (zoals spelen en gymmen).

De dagritmekaarten zitten in een handig opbergdoosje. Op elke kaart is Pompom de centrale figuur en uiteraard is de set voorzien van een praktische toelichting.

buiten spelen

© Uitgeverij Zwijsen B.V. • Schatkist • Dagritmekaarten

Digiregie

Digiregie is een online registratie- en planningsprogramma bij *Schatkist*, waarmee activiteiten gepland kunnen worden. Het programma levert onder andere jaarplanningen, activiteitenplanningen en overzichten van tussendoelen. Met Digiregie is het mogelijk om naast de leerlijnen mondelinge taal, woordenschat, beginnende geletterdheid, beginnende gecijferdheid en sociaal-emotionele ontwikkeling ook inzicht te krijgen in het aanbod van doelen op het gebied van wereldoriëntatie, motoriek en creatieve ontwikkeling.

E-mail nieuwsbrief

De e-mail nieuwsbrief van *Schatkist* verschijnt vier keer per jaar. De nieuwsbrief bevat onder andere leuke praktische tips bij de activiteiten en interessante achtergrondartikelen. U kunt zich abonneren op de nieuwsbrief via de website: www.schatkist.nl.

Fonologisch bewustzijn

Fonologie is de wetenschap die zich bezighoudt met taal als een systeem van klanken. Het gaat daarbij niet om geschreven, maar om gesproken taal. Het jonge kind ontdekt geleidelijk dat taal een systeem is van klanken, bijvoorbeeld dat woorden op elkaar rijmen en dat het woord 'poesje' bestaat uit het kernwoord 'poes' en het achtervoegsel 'je'. Als een kind dit beseft, dan blijkt daaruit dat het een zekere gevoeligheid heeft voor de klankstructuur. Deze gevoeligheid wordt aangeduid met fonologisch bewustzijn.

Fonemisch bewustzijn

Als het fonologisch bewustzijn zich ontwikkelt, ontdekt het kind dat de kleinste zelfstandige elementen in de gesproken taal een beperkt aantal spraakklanken zijn. Die kleinste zelfstandige eenheden noemt men fonemen. In ons schriftsysteem worden die fonemen aangeduid door enkele lettertekens, bijvoorbeeld /r/, /a/ of /s/, maar ook soms door twee lettertekens, bijvoorbeeld /oe/, /ie/ of /aa/. Als een kind in staat is een aantal fonemen in een gesproken woord te onderscheiden, beschikt dat kind over fonemisch bewustzijn.

Gebruikswijzer

De Gebruikswijzer is de algemene handleiding van *Schatkist*. In de Gebruikswijzer vindt u achtergrondinformatie over alle belangrijke punten van *Schatkist*. U vindt er onder andere:

- de algemene uitgangspunten van de methode,
- informatie over de leerlijnen,
- een uitgebreide beschrijving van de materialen,
- een uitleg over observatie en registratie.

Groeiboekje letters en cijfers

In het Groeiboekje letters en cijfers schrijft of stemt een kind de letters en cijfers die het leert kennen. Zo geeft dit boekje het kind en de ouders een goed overzicht van zijn of haar groeiende cijfer- en letterkennis.

Jaarwijzer

De jaarwijzer is een onderdeel van de Tijdwijzer. De jaarwijzer is een grote ronde schijf op een houten standaard. Op deze schijf zijn de seizoenen en de maanden van een jaar weergegeven.

Met behulp van de kaartjes uit het Tijdwijzerboek kunt u belangrijke gebeurtenissen in het jaar een plaats geven in elk seizoen.

De onderdelen jaarwijzer, weekwijzer, Tijdwijzerboek en de handleiding Werken met de Tijdwijzer vormen samen de Tijdwijzer. Het is een routine binnen *Schatkist*, net als de Cijfermuur, de Lettermuur en Pompom.

Kennismaking

De Kennismaking is de eerste fase van een anker. De kennismaking vindt plaats voordat het ankerverhaal wordt voorgelezen en heeft als doel kinderen warm te maken en hun interesse te wekken voor een bepaald anker. De kennismaking is als volgt opgebouwd:

- een activiteit met Pompom;
- een activiteit waarbij iets of iemand 'van buiten naar binnen' wordt gehaald (bijvoorbeeld een postbode);

- een activiteit waarbij iets of iemand 'van binnen naar buiten' wordt gebracht, bijvoorbeeld een uitstapje met de kinderen naar het postkantoor.

Kernactiviteiten

De Kernactiviteiten zijn activiteiten met de Lettermuur die gericht zijn op drie belangrijke aspecten van beginnende geletterdheid. Deze kernactiviteiten staan beschreven in de handleiding Werken met de Lettermuur. Er zijn 8 kernactiviteiten die betrekking hebben op:

- de relatie tussen gesproken en geschreven taal,
- taalbewustzijn,
- het alfabetisch principe.

De kernactiviteiten klimmen op in niveau.

Meer informatie over de kernactiviteiten is te vinden in de handleiding Werken met de Lettermuur (p. 12).

Kleutersetje

Het kleutersetje is een opbergdoosje met daarin:

- 2 audio-cd's (een Nederlandse versie en een Vlaamse versie);
- een mini-uitgave van het ankerverhaal in de vorm van een kartonboekje;
- een of meerdere spelletjes.

Bij elk anker hoort 1 kleutersetje.

Knutselschatten

Een knutselboek met 50 creatieve lesideeën die gekoppeld zijn aan de ankers van *Schatkist*. De doelen zijn gericht op de creatieve en fijn motorische ontwikkeling van jonge kinderen en sluiten aan bij de kerndoelen kunstzinnige oriëntatie. De kinderen maken kennis met tien verschillende materialen waaronder klei, hout, tekenmaterialen, stof, wol en verf. Ze experimenteren met deze materialen en krijgen ideeën aangereikt om knutsels te maken. De eigen fantasie en creativiteit van het kind staan hierbij voorop.

Kopieerblad Planning

Met behulp van het Kopieerblad Planning kan de leerkracht een anker plannen.

Het Kopieerblad Planning is in elk activiteitenboek opgenomen op pagina 64 en is inhoudelijk gekoppeld aan het betreffende anker.

Kopieerblad Portfolio

Bij *Schatkist* is een Kopieerblad Portfolio ontwikkeld waarop per kind en per anker de ontwikkeling kan worden vastgelegd. Dit kopieerblad verschaft de leerkracht een profiel van het ontwikkelingsniveau van het individuele kind. Aan het eind van een anker vult de leerkracht per leerlijn in of de algemene indruk *goed, middelmatig* of *zwak* is. De uitkomst kan worden gebruikt bij de voorbereiding van een nieuw anker.

Het Kopieerblad Portfolio is opgenomen in de bijlage van de Gebruikswijzer (p. 111).

Kopieerblad Tussendoelen

Het Kopieerblad Tussendoelen geeft een overzicht van alle tussendoelen in een anker. Per activiteit zijn de tussendoelen aangegeven die aan bod komen. De leerkracht maakt een selectie van de activiteiten die in een activiteitenboek beschreven staan, markeert deze activiteiten en de bijbehorende doelen, telt hoe vaak de afzonderlijke doelen voorkomen en krijgt zo een beeld van de tussendoelen die in een anker aan bod zijn geweest.

Het Kopieerblad Tussendoelen is opgenomen in elk activiteitenboek op pagina 63.

Leerlijnen

Binnen *Schatkist* wordt uitgegaan van vijf leerlijnen:

- mondelinge taal
- woordenschat
- beginnende geletterdheid
- beginnende gecijferdheid
- sociaal-emotionele ontwikkeling

Deze leerlijnen zijn uitgewerkt in de ankers, de routines en de spelvormen van *Schatkist*.

In hoofdstuk 4 van de Gebruikswijzer worden deze leerlijnen toegelicht.

Letterboek

Het Letterboek is de opbergmap waarin alle kaartjes die horen bij de Lettermuur worden opgeborgen. De map bevat de volgende onderdelen:

- titelpagina
- pagina met indeling Letterboek
- kopieerblad Letters

- 6 tabbladen
- 32 insteekhoezen
- 41 letter/klankkaartjes
- 40 plaatjeskaartjes
- 34 woordkaartjes

In de handleiding *Werken met de Lettermuur* wordt de inhoud van het Letterboek gedetailleerder uitgewerkt. Verder leest u in de handleiding hoe u de kaartjes zinvol in kunt zetten.

Lettermuur

De Lettermuur is een transparante opbergposter met 32 vakjes. In de Lettermuur worden onder andere de letter/klankkaartjes, de woordkaartjes en de kaartjes bij de ankers opgehangen. De materialen van de Lettermuur helpen kinderen bij hun ontwikkeling op het gebied van taalbewustzijn en alfabetisch principe, specifiek het fonologisch en fonemisch bewustzijn.

Het is de bedoeling dat de Lettermuur een vast onderdeel – een routine – wordt in de dagelijkse klaspraktijk. De Lettermuur wordt dus het hele jaar door gebruikt, dus ook als er niet aan een anker gewerkt wordt.

In de handleiding *Werken met de Lettermuur* vindt u suggesties hiervoor.

Lettermuurkaartjes

Bij de Lettermuur horen losse kaartjes: de lettermuurkaartjes. Er zijn drie soorten kaartjes:

- letterklankkaartjes
- woordkaartjes
- kaartjes bij de ankers

Meer informatie over deze kaartjes is te vinden in de handleiding *Werken met de Lettermuur* (hoofdstuk 2).

Liedjesboek • Li-la-liedjesboek

Bij *Schatkist* hoort een liedjesboek. Bij de ankers en de routines van *Schatkist* zijn in totaal 56 nieuwe liedjes geschreven. Bij elk liedje hoort een volledig uitgewerkte activiteit waarin een muzikale doelstelling centraal staat.

Mondelinge taal

Mondelinge taal is een van de leerlijnen van *Schatkist*. Alle tussendoelen van mondelinge taal komen binnen *Schatkist* uitvoerig aan bod. Een overzicht van deze tussendoelen staat in de Gebruikswijzer op pagina 48.

De volgende tussendoelen komen aan bod:

- taalhandelingen in de groep,
- interactie in de kleine groep,
- begrijpend luisteren,
- verhalen vertellen,
- verslag doen.

In hoofdstuk 4 van de Gebruikswijzer wordt deze leerlijn toegelicht.

Nieuwsbrief

De e-mail nieuwsbrief van *Schatkist* verschijnt vier keer per jaar. De nieuwsbrief bevat onder andere leuke praktische tips bij de activiteiten en interessante achtergrondartikelen. U kunt zich abonneren op de nieuwsbrief via de website: www.schatkist.nl.

Observatie

Schatkist wil de leerkracht helpen om de ontwikkeling die kinderen doormaken te volgen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een globaal observatiesysteem waarmee de leerkracht op basis van het werken met ankers, routines en spelvormen de betrokkenheid, inzet en leeropbrengst van de kinderen kan nagaan. De observatielijst richt zich op de vijf volgende aspecten:

- mondelinge taal
- woordenschat
- beginnende geletterdheid
- beginnende gecijferdheid
- sociaal-emotionele ontwikkeling

In hoofdstuk 6 van de Gebruikswijzer wordt deze observatie toegelicht.

Omgaan met verschillen

De laatste pagina van de fase ankerverhaalactiviteiten in het activiteitenboek is altijd gewijd aan het 'Omgaan met verschillen'. Op deze pagina vindt de leerkracht verwijzingen naar bestaande kleuterma-

terialen van Zwijsen, geordend naar *ster*, *maan* en *zon*. De leerkracht kan met behulp van observatie en registratie bepalen welke kinderen in aanmerking komen voor een ster- of zoonaanpak. Zie ook: ster-, maan- en zoonaanpak.

Ontwikkelingsgebieden

Schatkist besteedt aandacht aan alle ontwikkelingsgebieden.

Deze ontwikkelingsgebieden zijn:

- mondelinge taal,
- woordenschat,
- beginnende geletterdheid,
- beginnende gecijferdheid,
- sociaal-emotionele ontwikkeling,
- motorische ontwikkeling,
- wereldoriëntatie
- kunstzinnige oriëntatie.

Op bezoek

Op bezoek is een programma voor groep 2, groep 3 en voor beide groepen samen. Het programma sluit goed aan bij *Ik & Ko* en *Schatkist*, de meest gebruikte kleuteruitgave in het basisonderwijs. Er is in die zin ook sprake van een doorgaande lijn. Die ziet u terug in het gebruik van handpoppen, het ankerverhaal en het ankerboek. De kinderen herkennen heel duidelijk het werken met deze materialen en dat vergemakkelijkt de overgang van groep 2 naar groep 3.

Organisatie

Schatkist kent vier werkvormen:

- de grote kring
- de kleine groep
- hoeken
- verplichte of vrije opdrachten

Bij deze werkvormen is de inbreng van de leerkracht wisselend: in de grote kring zorgt de leerkracht voor sturing, in de kleine groep wordt deze sturing minder, in hoeken en opdrachten geeft de leerkracht nog korte instructie, daarna gaan de kinderen zelfstandig aan de slag.

Bij *Schatkist* werkt de leerkracht vaak in kleine groepjes. Dit betekent dat de andere kinderen dan zelfstandig aan het werk moeten zijn. Om dit in goede banen te leiden, biedt *Schatkist* aanvullende activiteiten, tips om andere kleutermaterialen in te zetten, en materiaal voor kinderen waarmee ze zelfstandig aan de slag kunnen gaan (kleutersetjes, audio-cd's, software).

In hoofdstuk 6 van de Gebruikswijzer wordt het onderdeel 'organisatie' toegelicht.

Planning

De activiteitenboeken van *Schatkist* vormen een leidraad voor het plannen van het onderwijs. In deze activiteitenboeken staan circa 35 activiteiten beschreven. De activiteiten zijn onderverdeeld in vier fasen: kennismaking, ankerverhaalactiviteiten, ankerpunten en afronding.

Met behulp van het Kopieerblad Planning plant de leerkracht een anker. Het is raadzaam om een jaarplanning of een tweejaarplanning te maken waarin de leerkracht aangeeft welke ankers op welke momenten in het jaar aan bod komen.

In hoofdstuk 6 van de Gebruikswijzer wordt het onderdeel 'planning' toegelicht.

Pompom

Pompom is de handpop die bij *Schatkist* hoort. Pompom is het vriendje van de kinderen en speelt een rol bij allerlei activiteiten. Pompom hoort tot de routines van *Schatkist*. Het is de bedoeling dat Pompom zowel tijdens als naast de ankers gebruikt wordt.

Registratie

Schatkist biedt geen leerlingvolgsysteem. *Schatkist* voorziet (eventueel als aanvulling op een algemeen leerlingvolgsysteem) in een eenvoudig instrument voor de registratie van leergedrag. Het formulier dat hiervoor ontwikkeld is, gaat uit van de vijf leerlijnen van *Schatkist*: mondelinge taal, woordenschat, beginnende geletterdheid, beginnende gecijferdheid en sociaal-emotionele ontwikkeling.

Op basis van deze aspecten is een Kopieerblad Portfolio gemaakt dat de leerkracht aan het eind van elk anker kan invullen.

In hoofdstuk 6 van de Gebruikswijzer wordt het onderdeel 'registratie' toegelicht.

Reuzenmateriaal

Schatkist heeft reuzenkartonboeken, reuzenprentenboeken, verhaalplaten en verteltheaters. In deze reuzenmaterialen wordt steeds een ankerverhaal afgebeeld. De vier verschillende uitvoeringen zijn willekeurig over de ankers verdeeld.

Routines

Routines zijn activiteiten die herhaaldelijk terugkeren en gericht zijn op het bereiken van bepaalde doelen. Dankzij routines krijgen kinderen de kans om datgene wat ze geleerd hebben herhaaldelijk en op verschillende manieren toe te passen in alledaagse situaties. *Schatkist* heeft vier routines:

- Pompom
- de Lettermuur
- de Cijfermuur
- de Tijdwijzer

Door de bekendheid met de werkwijze rond de materialen kunnen kinderen zich meer concentreren op de inhoud van de activiteit. Daarnaast biedt het werken met routines de mogelijkheid om aanpak/gegedrag in te slijpen. Het is de bedoeling dat de routines een vaste plaats krijgen in het dagprogramma en dus het gehele jaar door gebruikt worden.

Schatkist Lezen (computerprogramma)

Schatkist Lezen is de software bij *Schatkist* die gericht is op de leerlijnen mondelinge taal en beginnende geletterdheid. Schatkist Lezen volgt de opbouw in seizoenen en biedt per seizoen allerlei spelletjes die voornamelijk gericht zijn op taalbewustzijn en alfabetisch principe.

Schatkist Rekenen (computerprogramma)

Schatkist Rekenen is de software bij *Schatkist* die gericht is op beginnende gecijferdheid. Schatkist Rekenen volgt de opbouw in seizoenen en biedt per seizoen allerlei spelletjes die voornamelijk gericht zijn op getalbegrip en bewerking, en meten en meetkunde.

Schatkist Woordenschat

Schatkist Woordenschat is een online computerprogramma dat naadloos aansluit bij de 16 ankers van *Schatkist*. Bij elk anker worden 80 woorden aangeboden. Bij de keuze van de woorden is gekeken naar kinderen met een zwak tot gemiddeld woordenschatniveau. De kinderen kunnen zelfstandig met het programma aan de slag.

Sociaal-emotionele ontwikkeling

Sociaal-emotionele ontwikkeling is een van de leerlijnen van *Schatkist*. Alle tussendoelen van sociaal-emotionele ontwikkeling komen binnen *Schatkist* uitvoerig aan bod. De aspecten van de tussendoelen sociaal-emotionele ontwikkeling zijn:

- eigen gevoelens herkennen,
- eigen gevoelens benoemen en uiten,
- gevoelens van anderen herkennen en benoemen,
- omgaan met eigen gevoelens en ervaringen,
- relaties aangaan,
- omgaan en samenwerken met anderen,
- sociale redzaamheid,
- onderzoeken en initiatief nemen.

In hoofdstuk 4 van de Gebruikswijzer worden de leerlijnen verder toegelicht.

Software

Zie Schatkist Lezen en Schatkist Rekenen.

Ster-, maan- en zonaanpak: omgaan met verschillen

Om rekening te houden met verschillen tussen de leerlingen wordt bij woordenschat onderscheid gemaakt tussen ster-, maan- en zonaanpak:

- De *maanaanpak* is bedoeld voor de grote midden-groep.
- De *zoonanpak* is voor kinderen die, wat taalontwikkeling betreft, duidelijk uitstijgen boven de middengroep.
- De *steraanpak* is voor kinderen die een taalachterstand hebben, die tot uiting komt in een relatief kleine woordenschat.

Elk anker bevat een activiteit voor de steraanpak: een activiteit preteaching die voorafgaat aan het ankerverhaal. Daarnaast wordt er in elk ankerpunt, bij de activiteiten die gericht zijn op beginnende geletterdheid en beginnende gecijferdheid, een zontip gegeven. Het onderscheid tussen ster-, maan- en zonaanpak sluit aan bij de werkwijze van *Veilig leren lezen*.

Tijdwijzer

De Tijdwijzer behoort tot de routines van *Schatkist*.

De Tijdwijzer bestaat uit:

- de weekwijzer
- de jaarwijzer
- het Tijdwijzerboek
- de handleiding Werken met de Tijdwijzer

De Tijdwijzer is een middel om kinderen te ondersteunen in hun ontwikkeling van tijdsbesef. De Tijdwijzer behandelt het tussendoel 'tijd' van de leerlijn beginnende gecijferdheid.

Tijdwijzerboek

Het Tijdwijzerboek is de opbergmap waarin alle kaartjes worden opgeborgen. De map bevat de volgende onderdelen:

- titelpagina
- pagina met Indeling Tijdwijzerboek
- 4 tabbladen
- 13 insteekhoezen
- 63 weerkaartjes
- 47 kaartjes voor bijzondere dagen
- 3 kaartjes (vandaag, gisteren, morgen)
- 20 ankerkaartjes
- 50 kaartjes voor data

In de handleiding Werken met de Tijdwijzer wordt de inhoud van het Tijdwijzerboek gedetailleerder uitgewerkt. Verder leest u hoe u de kaartjes zinvol in kunt zetten.

Tijdwijzerkaartjes

Bij de jaarwijzer en de weekwijzer horen losse kaartjes: de tijdwijzerkaartjes. Deze kaartjes worden met behulp van klittenband op de wijzers bevestigd. Er zijn bedrukte en onbedrukte tijdwijzerkaartjes. Tot de bedrukte kaartjes behoren:

- weerkaartjes
- kaartjes voor bijzondere dagen
- kaartjes voor vandaag, gisteren en morgen
- ankerkaartjes
- kaartjes voor data

Toetsen

Schatkist bevat geen toetsen waarmee kan worden vastgesteld op welk niveau een kleuter zich bevindt. Om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van een kleuter kan de leerkracht gebruik maken van de observatie- en registratiemogelijkheden die in *Schatkist* opgenomen zijn.

Tussendoelen

De leerlijnen van *Schatkist* op de gebieden mondelinge taal, woordenschat, beginnende geletterdheid, beginnende gecijferdheid en sociaal-emotionele ontwikkeling zijn uitgewerkt in tussendoelen. In *Schatkist* komen de tussendoelen structureel en veelvuldig aan bod. Als een leerkracht gedurende twee schooljaren minimaal een anker per seizoen aanbiedt en de routines van *Schatkist* structureel inzet, komen de genoemde tussendoelen voldoende aan bod.

Met het 'Kopieerblad Registratie tussendoelen' kan precies bijgehouden worden welke tussendoelen wanneer aan bod zijn geweest. Dit kopieerblad is opgenomen in de bijlagen van de Gebruikswijzer (pagina 110).

Veilig leren lezen

Veilig leren lezen is de methode aanvankelijk lezen van Zwijzen. De nieuwe versie van *Schatkist* en *Veilig leren lezen* vormen samen een doorgaande lijn voor beginnende geletterdheid. Daarbij is extra aandacht besteed aan woordenschat, het fonemisch bewustzijn en het alfabetisch principe.

Versjesboek • Zon op mijn neus

Bij *Schatkist* hoort een versjesboek 'Zon op mijn Neus'. Het boek staat vol speciaal geschreven versjes bij de ankers, seizoenen en routines van *Schatkist*. De versjes zijn geschreven door Erik van Os en Elle van Lieshout.

Voorbeeldplanningen

Op de website <http://www.schatkist.nl> zijn per anker voorbeeldplanningen opgenomen. Deze voorbeeldplanningen kunnen een steun zijn bij het plannen van een anker. Als u voor het eerst gaat werken met *Schatkist*, is het raadzaam om de tijd te nemen voor een anker. Om deze reden zijn de voorbeeldplanningen van een anker verdeeld over 5-6 weken in plaats van over 3-4 weken. Als er meer ervaring is opgedaan met *Schatkist*, kan ervoor gekozen worden om minder tijd aan een anker te besteden. Dit bepaalt de leerkracht zelf.

Weekwijzer

De weekwijzer is een grote ronde schijf met een losse wijzer. De weekwijzer rust op een houten standaard. Op de weekwijzer zijn de dagen van de week weergegeven.

Met behulp van de weekwijzer ontdekken kinderen het cyclische karakter van een week: elke week heeft zeven dagen, steeds in een vaste volgorde.

Met behulp van de tijdwijzerkaartjes geeft u belangrijke gebeurtenissen in een week een plaats.

De weekwijzer is een onderdeel van de Tijdwijzer.

Net als de Cijfermuur, de Lettermuur en Pompom is de Tijdwijzer een routine binnen *Schatkist*.

Website

Bij *Schatkist* is een speciale website ontwikkeld voor gebruikers: <http://www.schatkist.be>. Op deze website vindt u allerlei informatie over de methode en aanvullende artikelen, knutselactiviteiten, prentenboekactiviteiten, kleurplaten en dergelijke die het werken met *Schatkist* nog aantrekkelijker maken.

Wenthema

Voor kinderen die voor het eerst naar groep 1 gaan is er het wenthema *Wielewielewool, ik ga naar school!* Voor de overgang van groep 2 naar groep 3 is er *Op bezoek*.

Werken met de Cijfermuur

Werken met de Cijfermuur is de handleiding bij de Cijfermuur. In deze handleiding vindt u naast achtergrondinformatie en een materiaalbeschrijving, 16 verschillende activiteiten die u kunt doen met de Cijfermuur.

Werken met de Lettermuur

Werken met de Lettermuur is de handleiding bij de Lettermuur. In deze handleiding vindt u naast achtergrondinformatie en een materiaalbeschrijving, 40 verschillende activiteiten die u kunt doen met de Lettermuur. De belangrijkste doelstelling van deze activiteiten ligt op het terrein van de tussendoelen 'taalbewustzijn' en 'alfabetisch principe'.

Werken met de Tijdwijzer

Werken met de Tijdwijzer is de handleiding bij de Tijdwijzer. In deze handleiding vindt u naast achtergrondinformatie en een materiaalbeschrijving, 20 verschillende activiteiten die u kunt doen met de jaarwijzer en de weekwijzer. De belangrijkste doelstelling van deze activiteiten ligt op het terrein van het tussendoel 'tijd' (tijdsbeleving en tijdsbesef).

Werkvormen

In *Schatkist* komen de volgende vier verschillende werkvormen voor:

interactie in de grote kring (hele groep)

interactie in de kleine groep
(4 tot 8 kinderen)

maken van opdrachten
(individueel of in tweetallen)

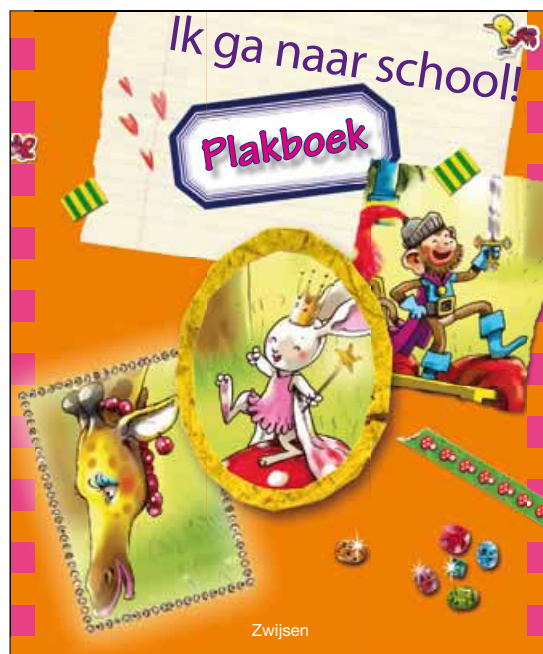

werken in hoeken (2 tot 4 kinderen)

In het activiteitenboek is per activiteit vermeld welke werkvorm geldt. Op pagina 90 van de Gebruikswijzer worden de werkvormen verder toegelicht.

Wielewielewool, ik ga naar school!

De eerste schooldag is een bijzonder moment: voor kleuters én hun ouders. Met 'Wielewoelewool, ik ga naar school!' speelt Zwijsen hierop in. In het verhaal, uitgewerkt in een prentenboek, nemen Aap en Konijn kleuters en ouders mee naar de eerste schooldag. Bij het prentenboek hoort ook een plakboek.

Woordenschat

Woordenschat is een van de leerlijnen die in *Schatkist* aan bod komen. De tussendoelen van woordenschat zijn:

- beheersen van een basiswoordenschat,
- uitbreiden van de woordenschat,
- opbouwen van een rekenwoordenschat.

De leerlijn woordenschat wordt in hoofdstuk 4 van de Gebruikswijzer toegelicht.

Om woordbetekenissen aan kinderen uit te leggen moet de leerkracht zorgen voor een rijke leeromgeving. Deze leeromgeving wordt binnen *Schatkist* gerealiseerd door het werken met ankers en routines. In de ankerverhalen komen onbekende woorden in een betekenisvolle context voor. Bij elk verhaal staan ongeveer 100 woorden centraal die onderverdeeld zijn in drie categorieën:

- sterwoorden
- maanwoorden
- zonwoorden

Meer over de ster-, maan- en zonwoorden leest u op pagina 51 van de Gebruikswijzer.

Zontip

Een zontip wordt gegeven bij de activiteiten rond beginnende geletterdheid en gecijferdheid. Ze zijn gericht op kinderen die op deze gebieden activiteiten aankunnen die iets meer dan een gemiddelde vaardigheid vragen.